

Particularitati ale analizei psihologice in romanul Concert din muzica de Bach de Hortensia Papadat-Bengescu

Romanul "Concert din muzica de Bach" de Hortensia Papadat-Bengescu constituie o "deschidere de drum" (Lovinescu) in literatura romana: proza lirica si subiectiva este inlocuita cu tonul obiectiv, naratorul este dublat de personaje-reflectorii, iar analiza psihologica si introspectia capata o profunzime care nu mai fusese atinsa.

Dintre particularitatile romanului de analiza psihologica pot fi mentionate:

1. Analiza psihologica este profunda, reactiile sufletesti sunt intens urmarite, prin relevarea tuturor amanuntelor, "prin bogate asociatii in jurul unui punct infinitezimal, care, multiplicand senzatiile prin reflectie, aminteste de tehnica ingenioaselor si abundentelor analize ale lui Marcel Proust" (T. Vianu).

Uneori, analiza psihologica este insotita de elemente senzoriale.

2. Introspectia psihologica este magistral realizata in scenele in care Maxentiu isi analizeaza boala, privind cu ochii mintii in interiorul trupului sau istovit. Grav bolnav de tuberculoza si indelung imobilizat, Maxentiu ajunge la un proces de abstractizare launtrica, isi imagineaza ca ar judeca-o pe Ada, ca un inchizitor; atunci cand Ada il supune insa unui tratament ceva mai transant, Maxentiu redevine docil.

3. Personajul-reflector poate fi exemplificat tot in legatura cu acest cuplu: intr-o scena indelung comentata (intrevederea Lica-Ada-Maxentiu), gandurile lui Li ca se reflecta in mintea printului, ca intr-o oglinda.

4. Personajele-martor sunt Nory si Mini-(prin intermediul carora autoarea ii face portretul lui Lica, in scena inmormatarii Siei).

5. Prezenta "trupului sufletesc" ar putea fi exemplificata prin evolutia scheleticului Rim care, abia la batranete isi descatuseaza "acel fra-diavolo interior, cu pofte si voce groasa".

Autoarea analizeaza iluzia de corporalitate a sufletului pe care o are doctorul a carui trup "de carne nu il ajuta nicidecum (...) in proiectele lui de voluptate".